

Ægtefællers formueforhold

I dette afsnit gennemgår jeg de danske regler om ægtefællers formueforhold. Alle ægtepar, som har bopæl her i landet, og som er blevet gift, mens manden havde bopæl her, er undergivet de danske regler om ægteskaber.

Et ægtepar, som er gift, mens manden havde bopæl i udlandet, bringer den udenlandske formueordning med sig til Danmark. Disse ægtepar er ikke undergivet dansk ægteskabsret.

Et dansk ægtepar, som har taget fast bopæl i udlandet, er heller ikke med sikkerhed omfattet af de danske regler. Det kommer an på, hvad der fremgår af loven det sted, hvor de bor.

Særråden og særhæften

Ethvert menneske er berettiget til at råde over det, de selv ejer. Råde betyder, at man kan bruge, sælge, pantsætte, bortgive eller kassere det, man ejer, ja gøre med det, som man ønsker, uden at spørge andre. Fra den regel gælder der enkelte undtagelser. F.eks. er det forældrene, der råder på vegne af et barn under 18 år.

For en ægtefælle, der har formuefællesskab, gælder specielt, at han/hun ikke kan sælge eller pantsætte familiens bolig uden tilladelse fra den anden ægtefælle.¹² En ægtefælle, der har formuefællesskab, må heller ikke forringe sin formue til skade for den anden.¹³

Ethvert menneske hæfter selv for den gæld, man påtager sig. Er man gift, hæfter man ikke for hinandens gæld,¹⁴ med mindre man har påtaget sig dette, f.eks. ved at kautionere.

Formuefællesskabet

Udgangspunktet er, at du får formuefællesskab, når du bliver gift. Formuefællesskab kaldes også fælleseje. Formuefællesskab betyder **ikke**, at ægtefællerne ejer alting i fællesskab. Selv om du er gift og har formuefællesskab, gælder reglerne om særråden¹⁵ og særhæften under ægteskabet.

Reglerne om formuefællesskab handler om, hvordan man skal dele ægtefællernes formue ved separation, skilsmisse og dødsfald.¹⁶

Er der formuefællesskab, skal man gøre ægtefællernes formue op hver for sig. Er en af ægtefællernes formue positiv, skal vedkommende aflevere halvdelen til den anden ægtefælle.

ANNE OG HANS

EKSEMPEL 1

Hans på 60 år er død. Han var gift med Anne.
De havde formuefællesskab.

Hans ejer det hus, ægteparret bor i. Det er vurderet til 1.600.000 kr. af en ejendomsmægler. Der er et kreditforeningslån på 800.000 kr. Derudover har Hans en bil, som i Bilbasen står til 40.000 kr. i ren handel, og en konto i banken med 20.000 kr.

Anne har 550.000 kr. i værdipapirer, som hun har arvet fra sin far, og 70.000 kr. på sin lønkonto.

Opgørelse af Hans' formue

Hus	1.600.000 kr.	
Gæld	<u>- 800.000 kr.</u>	800.000 kr.
Bil		40.000 kr.
Bankkonto		<u>20.000 kr.</u>
Hans' formue		860.000 kr.

Heraf skal Anne have halvdelen, eller 430.000 kr.

Opgørelse af Annes formue

Værdipapirer	550.000 kr.
Bankkonto	<u>70.000 kr.</u>
Annes formue	620.000 kr.

Heraf skal Hans' dødsbo have halvdelen, eller 310.000 kr.

Når fællesbodelingen er slut, har Anne 740.000 kr. (310.000 kr. + 430.000 kr.), og der ligger 740.000 kr. i Hans' dødsbo.

Hans' 740.000 kr. skal fordeles mellem hans arvinger, og her er der flere muligheder:

- Hvis Hans ingen børn havde, er Anne enearving og arver Hans' del af formuen.
- Hvis Hans har børn, arver Anne halvdelen af Hans' 740.000 kr., og hans børn den anden halvdel. Dette gælder dog ikke, hvis Hans har bestemt noget andet i et testamente.
- Hvis der er børn, kan Anne muligvis sidde i uskiftet bo. Se kapitel 9, hvor betingelserne for uskiftet bo er gennemgået.

EKSEMPEL 2

Lad os nu forestille os, at Hans havde yderligere en gæld på 900.000 kr. til banken. Så ser opgørelsen af hans formue sådan her ud:

Opgørelse af Hans' formue

Hus	1.600.000 kr.	
Gæld	<u>- 800.000 kr.</u>	800.000 kr.
Bil		40.000 kr.
Bankkonto		20.000 kr.
Bankgæld	<u>- 900.000 kr.</u>	
Hans' formue	<u>- 40.000 kr.</u>	

Nu har Hans intet at bidrage til formuefællesskabet med, og der bliver derfor ingenting til Anne fra hans del af boet.

Opgørelse af Annes formue er ligesom før

Værdipapirer	550.000 kr.
Bankkonto	<u>70.000 kr.</u>
Annes formue	620.000 kr.

Heraf skal Hans' dødsbo have halvdelen, eller 310.000 kr.

Når fællesbodelingen er slut, har Anne 310.000 kr., og der ligger 270.000 kr. (310.000 - 40.000 kr.) i Hans' dødsbo, som skal fordeles mellem Anne og eventuelle børn som beskrevet i eksempel 1.

Ægtepagt

En ægtepagt er en skriftlig aftale, underskrevet af begge ægtefæller, og registreret i Personbogen ved Tinglysningsretten.¹⁷

En ægtepagt kan angå 3 ting:

- Den kan bestemme, at formuefællesskabet mellem ægtefæller helt eller delvist skal ophæves, og at der i stedet skal være særeje (særejeægtepagt).¹⁸
- Den kan ophæve et særeje, så der bliver formuefællesskab i ægteskabet (særejeophævelsesægtepagt).¹⁹
- Den kan bestemme, at den ene ægtefælle giver den anden en gave (gaveægtepagt).²⁰

Særeje

Hvis der er særeje i et ægteskab, betyder det, at det, som er særeje, ikke skal deles med ægtefællen i tilfælde af separation, skilsmisse eller dødsfald.

Særeje kan opstå på 3 måder:

- Ægtefællerne kan bestemme særeje ved ægtepagt.
- Den, der giver en gave eller efterlader en arv, kan bestemme, at gaven eller arven skal være særeje. For en gaves vedkommende skal særejet bestemmes senest på det tidspunkt, gaven gives, og for arv skal særejet fremgå af den afdødes testamente.²¹
- Ægteskabet kan være omfattet af et udenlandsk retssystem, hvor ægtefæller har lovbestemt særeje.

EKSEMPEL 3

Lad os forestilles os, at Hans og Anne havde lavet en ægtepagt om særeje, hvor de havde bestemt, at Annes formue skulle være særeje.

Opgørelse af Hans' formue som eksempel 1

Hus	1.600.000 kr.	
Gæld	<u>- 800.000 kr.</u>	800.000 kr.
Bil		40.000 kr.
Bankkonto		<u>20.000 kr.</u>
Hans' formue		860.000 kr.

Heraf skal Anne have halvdelen, eller 430.000 kr.

Annes formue skal ikke indgå i delingen, da hun har særeje.

Når fællesbodelingen er slut, har Anne 1.050.000 kr. (620.000 kr. + 430.000 kr.), og der ligger 430.000 kr. i Hans' dødsbo til fordeling mellem Anne og børnene som i eksempel 1.

Mange ægtefæller laver ægtepagt med en særejeordning, hvor formuen er særeje, så længe den ægtefælle, som ejer formuen, er i live. Når en ægtefælle dør, bliver den døde formue fælleseje og skal deles med enken efter reglerne om deling af formuefællesskab. Derimod bliver enkens formue ved med at være særeje og skal derfor ikke deles med den afdøde bo.

Ophævelse af særeje

Et ægtepar, der har særeje, kan som udgangspunkt ophæve deres særeje ved en særejeophævelsesægtepagt. Herfra gælder 2 vigtige undtagelser:

- Hvis særejet er en arv eller en gave, og særejet er bestemt af den, der har givet eller testamenteret formuen, kan særejet ikke ophæves af ægtefællerne. Der kan dog være givet lov til ophævelsen i testamentet. Eller gave giver kan efterfølgende give sin tilladelse.
- Hvis særejet skyldes, at ægtefællerne har en udenlandsk formueordning i deres ægteskab, kan de kun skifte over til dansk formuefællesskab, hvis de har en særlig tilknytning til Danmark. F.eks. at en af dem eller begge er danske statsborgere, eller de har taget varigt ophold i Danmark.

Gaver mellem ægtefæller

Der gælder ikke i almindelighed regler om, at gaver skal gives på en bestemt måde, eller at der skal oprettes dokumenter om, at der er givet en gave.

Men lige præcis for gaver mellem ægtefæller og mellem forlovede gælder, at der skal oprettes ægtepagt, for at gaven er gyldig. Kravet om ægtepagt gælder ikke sædvanlige smågaver til jul, fødselsdag, bryllupsdag osv.

Hvis der ikke oprettes ægtepagt om en gave, hvor dette er et krav, betyder det, at gaven er ugyldig, både i det indbyrdes forhold mellem ægtefællerne og i forhold til omverdenen. Så kan giveren forlange gaven tilbage, og giverens kreditorer kan forlange, at gaven bliver solgt og pengene brugt til at betale giverens gæld med.